ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΕΝΟΣ ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ

ΤΑ ΓΕΡΑΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΖΑΝΟΒΑ

Ὁ Καζανόβας... κατάσκοπος. Ἡ αὐτεξερία του. Χρόνια δυστυχίας καὶ πείνας. Στὸν πύργο τοῦ Ντούξ. Ὁ Καζανόβας συγγραφεύς. Τὸ «Εἰκοσαήμερον». Ἕνας πρόδρομος τοῦ Βέρν, κλπ.

ΟΛΟΙ σήμερα γνωρίζουν βέβαια τὸν τυχοδιωκτικὸ βίο καὶ τὶς ἐρωτικὲς περιπέτειες τοῦ μοναδικοῦ κατακτητοῦ γυναικῶν, τοῦ περιφήμου Τζιάκομο Καζανόβα. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ πολύκροτα καὶ ὡραῖα «ἀπομνημονεύματά» του ἔχουν γραφῆ γιὰ τὶς περιπέτειές του καὶ τὶς ἐρωτικές κατακτήσεις του τόμοι ὁλόκληροι.

Ἐν τούτοις ἐλάχιστοι γνωρίζουν πῶς πέρασε τὰ γεράματά του ὁ δαιμονισμένος ἐκεῖνος ἄνθρωπος ποὺ ἀνεστάτωσε στὴν ἐποχή του ὅλον τὸν θηλυκὸ καὶ ἀρσενικὸν κόσμο τῶν εὐρωπαϊκῶν μεγαλουπόλεων.

Ὁ ἴδιος δὲν φαίνεται ν' ἀποδίδη μεγάλη σημασία στὰ γεράματά του, γιατὶ στὰ ἀπομνημονεύματά του περιγράφει τὴν ζωή του μόνο μέχρι τοῦ 1774, δηλαδὴ μέχρι τῆς ἡλικίας ποὺ πανηγυτάρης πειὰ καὶ ἄσπρομάλης διέπραξε τὴν ἐρωτική του ἀποδοξία καὶ ἔγινε ἄφαντος ἀπ' τὸν ἐρωτικὸ στίβο.

Στὸ 1774 ὁ Καζανόβας μπῆκε στὴν ὑπηρεσία τῆς Βενετιανῆς ἀστυνομίας ὡς κατάσκοπος. Φαίνεται δὲ ὅτι δὲν ἔκρινε ἀξία λόγου τὴ ζωή του ὡς κατασκόπου, γι' αὐτὸ καὶ δὲν τὴ περιέλαβε στὰ «ἀπομνημονεύματά» του.

Στὴν ὑπηρεσία τῆς ἀστυνομίας ἔμεινε ὀχτὼ χρόνια, ἕως ὅτου τὸ 1782 ἔγραψε ἕναν σατυρικὸ λίβελλο στὸν ὁποῖον ἔβριζε κάποιον εὐπατρίδη ἀπὸ τοὺς προϊσταμένους του. Φυσικὰ μαζὶ μὲ τὴν δημοσίευσι τοῦ λιβέλλου ἐκείνου δὲν μποροῦσε νὰ μείνη ὄχι μόνο στὴν ὑπηρεσία τῆς ἀστυνομίας, ἀλλὰ οὔτε στὴν Βενετία. Γιὰ νὰ ἀποφύγη τὸ κελλὶ μὲ τοὺς μολυβένους τοίχους ποὺ εἶχε ἑτοιμασθῆ νὰ τὸν φιλοξενήση, ὁ Καζανόβας ἀναγκάσθηκε νὰ ἐκπατρισθῆ ἄλλη μιὰ φορὰ καὶ ν' ἀρχίση πάλι τὶς περιπλανήσεις στὶς διάφορες χῶρες.

Ἀλλὰ δὲν ἦταν πειὰ νέος. Ἡ φλόγα ἐκείνη ποὺ ἔκαιε τὴν ὁρμὴ ποὺ ἄλλοτε τὸν ἔσπρωχναν ἀπατεωνιὲς στὶς περιπέτειες καὶ τοὺς κινδύνους εἶχε σβύσει μέσα του. Ἔζησε τρία χρόνια φροντίζοντας τὴς δυστυχίας καὶ πείνας, μὲ ἀπεριγράπτου κακοπαθειῶν, ποὺ ὁ ἀξιαγάπητος πειὰ ἀπ' τὶς ἀπαιτήσεις κι' ἀπ' τὴν ἡλικία ὀργανισμός του τὶς αἰσθανόταν ἀκόμη περισσότερο.

Τέλος ἔφεστα ἀπὸ τρία χρόνια συνήντησε στὸ Παρίσι μιὰ παλιὰ του γνωριμία, τὸν Βενετὸ κόμητα Βολντστάϊν, τὸν ὁποῖο εἶχε γνωρίσει ἄλλοτε ὅταν βρισκόταν στὴν ἀκμὴ τῆς δόξης καὶ τῆς δράσεώς του καὶ ὁ ὁποῖος συμπαθοῦσε ἐξαιρετικὰ τὸν τετραπέρατο τυχοδιώκτη. Ὁ κόμης Βολντστάϊν στὸν προγονικό του θρόνο τοῦ Ντοὺξ στὴν Βοημία εἶχε μιὰ μεγάλη βιβλιοθήκη. Ἐπρότεινε λοιπὸν στὸν Καζανόβα νὰ τὸν προσλάβη στὴν ὑπηρεσία τοῦ βιβλιοθηκάριο. Ὁ Καζανόβας κουρασμένος πειὰ ἀπ' τὴ ζωή, δέχθηκε πρόθυμα τὴν πρότασι.

Τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1785 ὁ ἀεικίνητος καὶ διαρκῶς ἀνήσυχος τυχοδιώκτης, ὁ ἄνθρωπος ποὺ εἶχε περιπλανηθῆ ὅσο κανένας ἄλλος ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς του, πῆγε καὶ κλείσθηκε στὸν πύργο τοῦ Ντοὺξ, ὅπου ἔζησε δεκατρία ὁλόκληρα χρόνια, μέχρι τοῦ θανάτου του ποὺ ἔπεσε στὶς 14 Ἰουνίου 1798) χωμένος διαρκῶς μέσα στὶς σκόνες τῆς βιβλιοθήκης τοῦ πύργου.

Τὰ δεκατρία αὐτὰ χρόνια ὁ Καζανόβας ποὺ ἡ ζωτικότης του ἦταν ἀπαράβλητη, ἐργάσθηκε παραπολύ. Ὄχι βέβαια γιὰ νὰ φροντίσει γιὰ τὴν τακτοποίησι τῆς βιβλιοθήκης τοῦ πύργου. Ὁ λόκος κι' ἂν ἔγραφε κι' ἄλλοτε τὸ μαλλί του, κτλ. λέει ἡ παροιμία. Καὶ ὁ Καζανόβας δὲν μποροῦσε στὰ γεράματά του νὰ μεταβληθῆ καὶ νὰ γίνη εὐσυνείδητος. Δὲν ἔγυρισε νὰ κυττάξη καθόλου τὰ βιβλία τῆς βιβλιοθήκης, ἀλλὰ τοὐναντίον ἀφοσιώθηκε στὶς δικές του δουλειές καὶ κυρίως στὴν πραγματοποίηση τῶν φιλολογικῶν του σχεδίων.

Ὅταν δέχθηκε τὴν πρότασι τοῦ κόμητος Βολνστάϊν εἶχε καταστρώσει τὸ σχέδιό του. Καὶ μόλις ἔφθασε στὸν πύργο κλείσθηκε στὴν βιβλιοθήκη καὶ ἄρχισε νὰ γράφει ἕνα φιλολογικὸ ἔργο τὸ «Εἰκοσαήμερον».

Ἦταν ἕνα μυθιστόρημα ποὺ θὰ τὸ ζήλευε ὁ Ἰούλιος Βέρν, γιὰ τὸν ὁποῖο ὑπάρχουν ὑπόνοιαι ὅτι ἀπ' τὸν Καζανόβα ἐμπνεύσθηκε τὸ ἔργο του «Ταξεῖδι στὸ κέντρο τῆς Γῆς».

Τὸ «Εἰκοσαήμερον» τοῦ Καζανόβα εἶνε ἡ περιγραφὴ ἑνὸς ταξειδιοῦ ποὺ ἔκαναν στὸ κέντρο τῆς Γῆς, δυὸ νεαροὶ Ἄγγλοι, δυὸ ἀδελφοί, ὁ Ἐδουάρδος καὶ ἡ Ἐλισσάβετ. Ἐνῶ ταξειδεύαν μ' ἕνα ἰστιοφόρον ἔπεσαν σὲ μιὰ ἀπ' τὶς δίνες τῆς θαλάσσης, ἡ ὁποία τοὺς ἔβγαλε στὸ κέντρο τῆς Γῆς. Ἐκεῖ τὰ δυὸ ἀδέλφια γίνονται ἄνδρας καὶ γυναῖκα, ἀποκτοῦν παιδιά, ἐγγόνια, δισεγγόνια κλπ. μέχρι ὀγδόης γενεᾶς. Τέλος ξανογνρίζουν στὴν Γῆ ὅπου καὶ πεθαίνουν σὲ ἡλικία 110 ἐτῶν. Ὁ Καζανόβας εἶνε ἀμίμητος καὶ χαριτωμένος στὴν περιγραφὴ τῆς ζωῆς τῶν δύο νέων στὸ κέντρο τῆς Γῆς. Εἶνε ἕνα ἔργο ὅμοιο μὲ τὸν «Ροβινσῶνα Κρουσσὸ» τοῦ Δανιὴλ Φόε.

Ἀλλὸ ὅταν ἐτελείωσε τὴν συγγραφὴ τοῦ ἔργου του οἱ ἐκδόται τῆς Πράγας στοὺς ὁποίους ἀπευθύνθηκε τοῦ δήλωσαν ὅτι δὲν θὰ μποροῦσαν νὰ τοῦ τὸ ἐκδώσουν ἂν δὲν ἐξησφάλιζε περιηγουμένως ἕναν ὡρισμένον ἀριθμὸ συνδρομητῶν—ἀγοραστῶν γιὰ νὰ καλυφθοῦν μὲ τὶς συνδρομές τους τὰ ἔξοδα τῆς ἐκτυπώσεως καὶ τὰ βιβλιοδετικά.

Ἄλλως τε ἔτσι γινόντουσαν ὅλες ἡ ἐκδόσεις βιβλίων τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Τότε ὁ Καζανόβας ἀπευθύνθηκε σὲ ὅλους τοὺς παλιοὺς γνωρίμους του καὶ στοὺς γνωρίμους τοῦ κόμητος Βολνστάϊν καὶ ἔτσι κατώρθωσε νὰ ἐξασφαλίση 355 συνδρομὲς χάρις στὶς ὁποῖες μπόρεσε νὰ ἐκδώση ἕναν-ἕναν ὅλους τοὺς τόμους τοῦ «Εἰκοσαημέρου» του.

Ἦταν ἡ πρώτη καὶ τελευταία ἔκδοσις τοῦ ἔργου τοῦ ἐκείνου τοῦ ὁποίου ἐλάχιστα ἀντίτυπα σώζονται σήμερα σὲ μερικὲς ἀπ' τὶς μεγάλες βιβλιοθῆκες τῆς Εὐρώπης Τὸ «Εἰκοσαήμερο» εἶνε ἀπὸ τὶς πιὸ χαριτωμένες παραξενιὲς τῆς παγκοσμίου φιλολογίας, τὸ χαρακτηριστικὸ ἔργο ἑνὸς μεγαλοφυοῦς προκισμένου μὲ καλλιτεχνικὸ τάλαντο, ὅπως ἔγραψαν οἱ κριτικοὶ διαφόρων ἐποχῶν. Ἐν τούτοις δὲν ἐσημείωσε καμμία ἐπιτυχία καὶ τοῦτο γιατὶ ἦταν πολὺ πρόωρο γιὰ τὴν ἐποχή του.

Ὁ Καζανόβας ὅμως δὲν ἀπελπίσθηκε ἀπ' τὴν ἀποτυχία ἐκείνη. Εὐφυέστατος καθὼς ἦταν κατάλαβε ἀμέσως ὅτι τὸ κοινὸ τῆς ἐποχῆς του δὲν ἀρεσκόταν στὶς ὑπερβολὲς τῆς φαντασίας. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ γράψη ἕνα ἔργο ποὺ νὰ βασίζεται στὴν πραγματικότητα, ἕνα ὑπερρεαλιστικὸ ἔργο, μὲ μιὰ λέξι ἕνα μυθιστόρημα ζωντανό, βγαλμένο ἀπ' τὴν ζωή. Τὸ καταλληλότερο δὲ ζωντανὸ θέμα ἦταν-ποιό ἄλλο ;-ἡ ἴδια του ζωή. Κάθησε τότε καὶ ἔγραψε τὰ περίφημα «Ἀπομνημονεύματά» του στὰ ὁποῖα μὲ ὠμὴ κυνικότητα περιέγραψε τὶς πραγματικὲς περιπέτειες τῆς ζωῆς του.

Ὅπως εἶνε γνωστὸ τὰ ἀπομνημονεύματά του ἐσημείωσαν κολοσσιαία ἐπιτυχία, τόσο ποὺ μεταφράσθηκαν σ' ὅλες τὶς χῶρες τῆς Εὐρώπης.

Πορτραῖτο καμωμένο ἀπὸ τὸν ἀδελφό του Φραντσέσκο

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Η ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΟΙ "ΑΘΑΝΑΤΟΙ,,

Πρὸ ἐτῶν ἐστάλη στὴ Γαλλικὴ Ἀκαδημία μία Καρχηδονιακὴ ἐπιγραφὴ γιὰ νὰ ἑρμηνευθῆ ὑπὸ τοὺς «ἀθανάτους». Ἡ ἀνάγνωσις τῶν Καρχηδονικῶν γραμμάτων ὅπως εἶνε γνωστὸν δὲν ἔχει ἀκόμη κατορθωθῆ.

Ὡστόσο οἱ «ἀθάνατοι» δὲν ἐδίσεσαν νὰ ἑρμηνεύσουν τὴν ἐπιγραφὴ καὶ μάλιστα νὰ τῆς δώσουν ὄχι μονάχα μιὰ ἑρμηνεία, ἀλλὰ... τρεῖς.

Πρῶτος ἀνέλαβε νὰ τὴν μεταφράση ὁ σοφὸς καὶ στρατηγὸς Δουβαβιέρ, ὁ ὁποῖος ἴσως ἀπὸ λόγους ἐπαγγελματικοὺς τὴ μετάφρασε ὡς ἑξῆς :

«Ἐνταῦθα κεῖται ὁ Ἀμίλκας, πατὴρ τοῦ Ἀννίβα, ἀγαπητὸς ὅπως καὶ ὁ υἱός του στὴν πατρίδα καὶ φοβερὸς στοὺς ἐχθρούς».

Μετὰ τὸ σοφὸ στρατηγὸ καταπιάστηκε τὴ μετάφραση ἄλλος σοφός, ὁ γερουσιαστὴς Σαλσύ. Ποιητικώτερος αὐτὸς ἀπὸ τὸ στρατηγό, μετέφρασε τὴν ἐπιγραφὴ ὡς ἑξῆς :

«Ἡ ἱέρεια τῆς Ἴσιδος ἔστησε τὸ μνημεῖο αὐτὸ καὶ τὸ ἀφιέρωσε στὴν Ἄνοιξη, στὸς Χάριτας καὶ στὰ λουλούδια.»

Τρομερὴ λογομαχία ἄρχισε μεταξὺ τῶν δύο ἀθανάτων καὶ ἡ Ἀκαδημία γιὰ νὰ προλόβη... θλιβερὰ ἐπακόλουθα, ἀποφάσισε νὰ τοὺς συμβιβάση. Ἀνέθεσε λοιπὸν σ' ἕναν ἐμπειρογνώμονα τὴν μετάφραση τῆς ἐπιγραφῆς. Ὁ ἐμπειρογνώμων διαφωνῶν καὶ πρὸς τοὺς δύο ἀθανάτους, ἔδωσε κι' αὐτὸς τὴ μετάφρασή του, τὴν ἑξῆς:

«Ὁ βωμὸς αὐτὸς ἀφιερώθη στὸ θεὸ τῶν ἀνέμων καὶ τῶν τρικυμιῶν, γιὰ νὰ κατοπραϋνηθῆ ἡ ὀργή του».

Τὶ ἔλεγε ἡ ἐπιγραφή, μόνο ἐκεῖνος ποὺ τὴν ἔγραψε ἡ ψυχή του καὶ ὁ μέγας Θεὸς τὸ γνωρίζουν.